

1970

CSILLAGOT KÜLDÖTT CSIKORSZÁG AMERIKÁBA

MAGYAR NYELVTEHETSÉG FORDITOTTA ANGOLRA
ITALIA FÉNYKORÁNAK ÉLVEZETES, ÚJ TÖRTÉNE-
LEMKÖNYVÉT — CSIKSZENTMIHÁLYI MIHÁLY EGYE-
TEMI TANÁR A CHICAGÓI REGNERY KIADÓVÁLLALAT
SZERKESZTŐJE

Henry Regnery, a nevét viselő könyvkiadó intézet elnöke kellemes karácsonyi meglepetésben részesített. Megküldötte "Italy in the Golden Centuries" címen az ünnepekre megjelentetett kötetének tiszteletpéldányát. Bár számos középkori magyar kapcsolat: az Anjou uralkodóház, a német-római császár és magyar király, Zsigmond szerepe, az Igazságos Mátyás reneszánsz dicsősége váltják egymást az izléseken kiállított oldalakon — egészen ritka, különleges oka van ennek a karácsonyi ajándéknak, mely általános érdeklődésre tarthat számot.

Tudtommal ugyanis ez talán az első eset, hogy 1956-ban

Lásd egészében: "Mezzofanti"

az Egyesült Államokba érkezett hazánkfia, oly módon vessé bele nevéét az amerikai kultúrtörténelembe, hogy nem a saját anyanyelvéből, hanem olaszból és franciából is olyan tökéletes angolsággal tudjon fordítani, hogy azt neves könyvkiadók méltányolják. E kultúrcsillagunk a tetejébe még olyan családi nevet visel, mely kétségkívül felfedi származását és Erdélyország legmagyarabb csücskéig meg fogja dobantani a bánatos honfiszveket: Csikszentmihályi Mihály...

Indro Montanelli római polihisztornak ez immár a 9-ik történelemkönyve, amit fiatalabb munkatársával, az amerikai egyetemen hírlapírói diplomát szerzett Roberto Gervaso közreműködésével írt. Csikszentmihályi professor ezt megelőzőleg Aldo Palazzeschi "Roma" c. munkáját is lefordította angolra, sőt ugyancsak az ő műfordítói rátermettségét dicséri Michel Gauguelin "The Cosmic Clocks" franciából angolra átültetett munkája. Nem érdektelen tehát egy pillantást vetnünk ennek a kivételes magyar tehetségnek a pályafutására; annál is inkább, mert még a Szy Tibor szerkesztésében a Hungarian University Association kiadásában napvilágot látott és 7,000 életrajzot felölelő "Hungarians in America" se tud felőle.

Megkérdeztük tehát Regnery elnök révén Csikszentmihályi Mihályt, mutatkozzék be lapunk olvasóinak, hadd tudjanak meg róla egyet s más. Hiszen valamennyien szeretnénk tudni, miként lehetséges üstököszerű, a 120 évvel ezelőtt elhunyt Mezzofanti biboroséhoz hasonlítható nyelvkészsége, hogy fiatal kora dacára idegen nyelvek szörfőzését, sajátosságait annyira magáévá tudta tenni, hogy az irodalmi színvonalon megállja a könyörtelen versenyt. Még akik maholnap fél évszázadon át küzdünk nap-nap után pl. az angol mondatszerkesztés sajátosságaival, őszintén szólva: irigyeljük az általunk utólréhetetlen tökélyt, legnemesebb értelemben vett kultúrfölényét.

Mutatkozzék be tehát, hasábjainkon keresztül saját maga, szólaljon meg a csikországi fenyvesek közül Chicagóban gyökeret vert szellemi óriásunk, hadd tudják meg olvasóink Kanadától Louisianaig és New Yorktól San Franciscóig, milyen új erőnk gazdagítja az angolnyelvű irodalmat — anélkül, hogy nevet "Xixentmike"-re változtatná...

"A szerbek által Rijeka-ra keresztelt Fiumében születtem 1934-ben, tehát 36 éves vagyok. Édesapám magyar konzul volt ott, mivel az időben Fiume átmenetileg Olaszországhoz tartozott. A nyári szünidőt jobbra Magyarországon töltöttem; részben

Budapesten, részben pedig rokonainknál, Kassán és Rozsnyón (tehát a Felvidéken és nem úgy, amint sokan önfelvidten mondják: "Szlovákiában"!)

Édesapámat Olaszországba helyezték diplomáciai szolgálatra és így Itáliában töltöttem serdülő éveimet. A tragikus óhazai fejlemények miatt hontalanokká váltunk, mig azután 1956-ban az Egyesült Államokban telepedhettem le. A University of Chicago kultúrtörténeti szakosztályán 1965-ben szereztem filozófiai doktori diplomát és azóta adok elő Lake Forest College-ban, szociológiai és anthropológiai tárgykörben; 1967 óta töltöm be a vezető tanári katedrát."

Amidőn irodalmi munkássága iránt érdeklődünk, a következő részleteket tudtuk meg: "A fentemlített könyveken kívül, eredeti tanulmányaim számos tudományos folyóiratban jelentek meg, melyek a nagyobb könyvtárakban fellelhetők. Ilyenek például a "Public Opinion Quarterly", a "Modern Age", a "Science Journal", a "Trans-Action" magazin, a "Journal of Personality" a "Sociological Quarterly", hogy csak a legfontosabbakat említsem. Magyar szempontból viszont bizonyára érdekli lapjának olvasóit, hogy a 13 évvel ezelőtti, világrengető magyar tragédia lelkivilágát érzékeltető műfordításaim "Poems from the Hungarian Revolution" címen a "Chicago Review" nívós folyóiratban láttak napvilágot. Szabad időmben, ami nem sok akad, itt-ott szépirodalommal is foglalkozom s elbeszéléseim a "New Yorker" és a "Nation" magazinokban is megjelentek..."

Ime, mig Székelyföld magyar élete fölött a megszállók önkényuralmának Gyilkos tö-szerű, fojtogató köde gomolyog: Lake Forest kollégiumának fiatal magyar tudósa árasztja a kultúrát minden irányban, ahova eljut az angol betű. És Henry Regnery, akinek könyvkiadóintézetében szerkesztői tisztet tölt be Csikország e követe, ilyen tehetséges munkatárs birtokában mintegy népünk háláját érezheti, amiért 1956 novemberi telefonkérésre azonnal megjelentette Hazafi-Heller Andor MTI fotóriporter legdrámaibb helyszíni felvételeit, amelyek, "No More Comrades" című vászonkötésű albumban heteken belül elkerültek a művelt világ legtávolabbi könyvtáraiba.

"Szent Mihály arkangyal, védj meg minket küzdelmünkben" mormoljuk ösidők óta zsolozsmánkban s lám, az ész pallósával küzd valamennyiünkért és új kultúrharcosunk, Erdély legmesszebb Csik-jából kiszármazott Szentmihályi.

Báchkai Béla

